

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

Road

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 978 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog‘iston Respublikasi misolida)”.....	20
Kungiratbay Sharipov, Ma‘ruf Nurmanov	
Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan.....	26
Musayeva Shoirazimovna	
Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана.....	30
Ж.Я.Нуриллаев	
Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta'siri tahlili.....	37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
O'zbekiston respublikasida aholi bandligini ta'minlashdagi dolzarb masalalar	44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o'g'li	
O'zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta'minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta'sirini ekonometrik tahlil qilish	48
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti	60
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qishloq xo'jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari	67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
O'zbekistonda qishloq xo'jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik)	72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo'riyeva Qundiz Muratbaevna	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari.....	77
Mahamatova Maftuna	
Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o'zbekiston miqyosida.....	83
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili.....	87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich	
Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari.....	92
Soatova Nodira Boboxanovna	
Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar.....	97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
Ichki auditning transformatsion potentsiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish.....	102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o'g'li	
Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo'llari.....	110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida	117
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning likvidliligi va moliyaviy barqarorligini ta'minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati	122
Bauyetdinov M.J.	
Теоретические подходы к определениям агрессии социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей	128
Алимова Райхона Баходировна	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.....	139
Komilov Umidjon Normurod o'g'li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari	143
Nematulloyev Suxrob Sobirovich	
Bir qatlamli elastik asosda joylashgan to'sinning seysmik kuchlar ta'siridagi tebranishining V.Z. Vlasov usuli asosida analitik tadqiqi	148
Kamola Xaydarova	
"Sibir daryolarining burilishi" loyihasining tarixiy va retrospektiv tahlili	153
Mahmudov Nosir Mahmudovich	
Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta'minlashda instruktor-gidlarning roli	159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises	165
Khalilov Bekzod Akhmatovich	
Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari.....	171
Mirtursunova Dinara Anvarovna	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo'llari.....	175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich	
Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi.....	181
Erkayeva Barno, Xushvaqto'v Ramziddin	
O'zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish	186
Nodirov Azizxon Asrorovich	
Global energiya noaniqligining o'zgaruvchanligi ekonomertik modellari	192
Bexzod Qo'ziboev	
Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста	197
С.С. Убаева	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo'lga qo'yishning ahamiyati	201
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari	206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna	
Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo'yicha tahlili	210
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o'rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish	216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Qishloq xo'jaligini "yashil" iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o'tishning zarurligi va mohiyati	221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda "yashil investitsiyalar" dan foydalanishning xorij tajribalari	225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna	
Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni.....	230
Raxmonova Feruza Musaqulovna	
Oliy ta'lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o'rni.....	234
Mirzaxajeva Shaxzoda Shuxratovna	
Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlikka ta'siri.....	240
Karshiyev Adham Anvarovich	
Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlar.....	245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari.....	251
Talapova Nargiza Baxriddinovna	

“Deviant xulq-atvorli o’smirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari”	255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi	
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari	258
Nutfullayev Shohrux Mexli o’g’li, Qurbanov Ulug’bek Erkinovich	
Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет	262
Фозилова Фирангиза Комиловна	
Tijorat banklarining o’zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ta’siri	270
Masharipov Rasulbek Jo’rabekovich	
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yo’nalishlari	273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich	
O’zbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi	277
Adilov Zuxriddin Marip o’g’li	
Qishloq xo’jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik o’zgarish tendensiyalari	281
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi	286
Po’latov Abdulloh Xolxo’jayevich	
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана)	291
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Robototexnika asoslari va maktab ta’limida qo’llanilishi	298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod o’g’li	
Sun’iy intellektlar yordamida o’quvchilarni hayotiy faoliyat ko’nikmasini shakllantirishi	303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djo’rayevna, Kurbanov Azimjon Jo’raboy o’g’li	
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremlari	316
Saypiddinov Shukrullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali o’g’li	
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari	320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich	
O’zbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: o’zgarish tendensiyalari va istiqbollari	326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon o’g’li, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna	
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi	330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna	
Inson resurslarini o’rganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-ta’rifiy tahlil	336
Bakirov Qobiljon Mamatyusupovich	
Bandlikni ta’minlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli	340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova	
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari	346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich	
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия	352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Farg’ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes ko’rsatkichlarining o’zgarishi: panel regressiya tahlili	362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi	
O’zbekiston Respublikasida makroiqtisodiy ko’rsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari	368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon o’g’li	
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish	374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish	380
G’aniev Elyor Sobirjonovich	
O’zbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga o’tishning ahamiyati	386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich	

The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region	392
Ospanova Feruza Bazarbaevna	
“Зеленое направление” совершенствования бухгалтерского учета	397
Ибрагимов Гайратжон Артикович	
Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo'yicha hisobga olishni takomillashtirish	403
Xamidova S.Ya.	
Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish.....	409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
O'zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar	414
Yo'ldashev Bekzodjon Sherzodjon o'g'li	
Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar.....	419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation	433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi	
The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan's automotive industry.....	439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi	
Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o'rni.....	444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna	
Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий.....	450
Юсупов Мухиддин Соатович	
Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish	457
Berdiyev Akram O'ktamovich	
Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish.....	463
Sharipov Eldor Salohiddin o'g'li	
Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta'siri.....	468
Ergashova Nilufar Sobirovna	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish	473
Tashmukhamedova Karima Samatovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari.....	479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Xalqaro sayohat lug'ati va uning shakllanishi.....	487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o'zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati.....	492
Quvvatov G'olibjon Baxtiyor o'g'li	
Kooperatsiyalarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем	505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрохжон	
Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo'llari.....	511
Vasiyev Alisher Samiyevich	
Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов.....	515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Коньскайлиевич	

The impact of tourism on the economy of Uzbekistan	519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza	
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari	525
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Tikuv-trikotaj korxonalari brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlarini	535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari	542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution	547
Khasan Khankeldiyev	
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati	551
Akramova Nazokat Israilovna	
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni	562
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari	572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili	578
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
Tijorat banklarining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini tahlil qilish	583
Kilicheva F.B., Mengnorov A.A., Bozorova O.R.	
Bog'dorchilik tarmog'ida klasterlarni joriy qilishda yevropa tajribasini qo'llash imkoniyatlari	591
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
To'qimachilik klasterlarini boshqarishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	598
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Barriers to tourism infrastructure development in uzbekistan: a critical analysis	605
Sarvinov Shodmonova	
Xalqaro bozorda qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish	609
Mengnorov Almardon Abdirahmonovich	
O'zbekiston respublikasida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishdagi risklarni boshqarish	620
Yusupova Zilola Ismoiljon qizi	
Korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishning zamonaviy tendensiyalari	626
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Qishloq joylari maishiy xizmat ko'rsatish sohasida axborot resurslaridan samarali foydalanish	631
Xamdamov Eldor Toshmurovich	
Meva-sabzavotlar eksportida transport koridorlari va vositalarini tanlash xususiyatlari	636
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Рынок рабочей силы в узбекистане и ее воспроизводство	644
Шакиров Амаль Улугбекович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Деньги и их функции в экономике	650
Мурадиллаев Мансур Мехроживич, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Развитие сельского хозяйства в узбекистане	654
Махмудов Алишер Мухтарович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Инвестиции и инновации в химической промышленности узбекистана: современные тенденции и перспективы	658
Хусаинов Равшан Рахимович, Султанходжаев Аманулла Асадуллаевич	
Tijorat banklari aktivlarini boshqarishni takomillashtirish	666
Mardonova Shoxsanam Baxodirovna	
Definition of agritourism as a multifunctional development in rural areas	672
Aktamov Olimjon Abdugani ugli	
Kameral soliq tekshiruvida smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi	680
Qurbonov Muxiddin Abdullaevich	
Проблемы регулирования государственно-частного партнерства и рекомендации по их решению (на примере безработицы в республике узбекистан)	687
С.Э. Холмуратов	

Автоматизация аудиторских процедур с использованием искусственного интеллекта.....	692
Ходжарахманова Назира Бахтияр кизи	
Past karbonli iqtisodiyotga o'tish zaruriyati va uning omillari.....	701
Valiyev Axliddin Aropitdinovich	
Yengil sanoatda zamonaviy tikuv mashina-kichik robotlarning mexanizmlarini mukammallashtirish	705
Sirojova Muxabbat Sodiq qizi, Kurbanov Fazliddin Aminovich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortish tizimining institutsional va iqtisodiy asoslari	710
Kuzieva Nargiza Ramazanovna, Bobomuratova Manzura Panji qizi	
Foyda solig'i bo'yicha bo'nak to'lovlarni to'lash tartibi	717
Yangieva N.S.	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini soliqlar vositasi qo'llab-quvvatlashning amaldagi holati	722
Turanboyev Boburjon Qodirjon o'g'li	
Motivation, goal-setting, and organizational performance: a case study from uzbekistan's chemical industry	726
Mamataliev Anvar Ergashevich, Bobur Urinov	
Применение искусственного интеллекта при организации налогового администрирования узбекистана	733
Н.А. Артиков	
Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaruvchi omillar.....	737
Sharofiddinova Gulnoza Iloxmonovna	
Raqamli texnologiyalarning tijorat banklari samaradorligiga ta'siri	745
Maksudov Avazbek Ulug'bek o'g'li	
Suv tanqisligi sharoitida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish asoslari	750
Qosimov Maxamatjon Sulaymanovich	
Rivojlanayotgan iqtisodiyotda raqamli va raqamli bo'lmagan korxonalar tahlili	761
Raxmonov Nodirjon Raxmonjon o'g'li	
Aholining o'rtacha umr ko'rish yoshini o'zgarishi sharoitida keksalarning ijtimoiy ta'minotiga xavflarning ortishi.....	767
To'irov Shohboz Ziyodullo o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida moliyaviy nazorat samaradorligini ta'minlash ichki nazorat xizmatlari	773
Xaydarov Baxrom Xolmuradovich	
Moliya bozorida xususiy banklar faolligini ta'minlash istiqbollari	777
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Budjet daromadlari ijrosini ta'minlashda soliqlar hisobi va tahlilining ahamiyati	782
Abdullaev Abror Bozarboevich	
Aholi daromadini oshirish yo'llari.....	803
Shadmanov Baxodir Sherkulovich	
Tourism and regional identity in Uzbekistan: balancing heritage and development	808
Raximova Nilufar Aminovna, Abdukholikova Farida Erkinjon qizi	
O'zbekiston sanoat korxonalarining fond bozorida ishtiroki tahlil va muammolari.....	815
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirish tahlili	823
Karabaev Sanjar Abdusamatovich	
Globalashuv sharoitida milliy korxonalarning eksport salohiyatini boshqarish masalalari	832
Qodirov Humoyun Tolibjon o'g'li	
Бизнес-планирование и прогнозирование деятельности организации.....	836
Алимов Бехзоджон Наврузжонович	
Farg'ona vodiysida ekoturizm – kambag'allikka qarshi kurashning yangi imkoniyatlari	840
Soliyeva Nilufar Muxtorjon qizi	
Aholi turmush darajasi baholash bo'yicha dasturiy ta'minot ishlab chiqishda horij tajribasini o'rganish	844
Tursunov Farxod Baxodir o'g'li	
Mintaqa aholi turmush farovonligiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifini ishlab chiqish.....	848
Xodjanijazov Shohruh Yuldashevich	
Xususiy oliy ta'lim muassasalari menejmentining nazariy jihatlar va o'ziga xos xususiyatlari.....	856
Karimov Ulug'bek Usmonovich	

Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	861
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
Повышение инвестиционной привлекательности – важное условие повышения конкурентоспособности предприятий.....	865
Каримова Дилафруз Садирдин кизи	
Yevropa ittifoqi davlatlari tijorat banklarining soliq to'lovlarini amalga oshirish tartibi	870
Komolov Odiljon Sayfidinovich	
Boshqaruvda innovatsiyalarni hisobga olgan holda agrokorxonalarni davlat tomonidan rag'batlantirishning zamonaviy yondashuvlari	878
Shaniyazova Zamira	
Практические аспекты применения статистических методов контроля качества на предприятиях.....	883
Усманов Илхом Ачилович, Усманов Фарзод Шохрухович	
Yashil iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy o'sishning yangi paradigmalarini shakllantirish: nazariy asoslar va amaliy talqinlar.....	891
Alimova Guzal Abduraximovna	
Xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati samaradorlik ko'rsatkichlarining nazariy va metodologik tahlili	895
Qo'ziyoyev Boxodir Azzamboy o'g'li	
Kutubxonalarda raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes-modellarni ishlab chiqish.....	900
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri sug'urtalash operatsiyalari bo'yicha xarajatlarni xalqaro standartlar asosida hisob va hisobotda aks ettirish uslubi-yatini takomillashtirish	905
X.A.Raximov	
Kameral soliq tekshiruvida smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotar bazasida shakllanishi.....	910
Ergashev Uyg'un Jabborovich	
Obligatsiya moliya bozori instrumenti sifatida, milliy obligatsiyalar bozori	916
Avezov Ibrohim Ilxomovich, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Barqaror rivojlanish doirasida ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) ko'rsatkichlarining yashil texnologiyalar innovatsiyasiga ta'sirini baholash.....	921
Meliqo'zieva Dilrabo Muxitdin qizi	
Yashil iqtisodiyot – barqaror taraqqiyotga olib boruvchi yo'l.....	925
Xalilova Aziza Rustamovna	
Научно-теоретические основы экономической и эколого-экономической эффективности предприятий горнодобывающей промышленности.....	930
Раматов Зафарбек Жуманиязович	
Xitoyda eksport faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari.....	938
D.E.Qarshiev	
Kichik sanoat zonalarida investitsion jozibadorlikni oshirishni investitsion faollikka ta'siri.....	943
Mannapova Shaxnoza Elshodovna	
Mahalla institutining samaradorligi tahlili: so'rovnoma yondashuvi	947
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Формирование человеческого капитала в условиях демографических изменений: опыт и перспективы для узбекистана.....	955
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
Farmasevtika kompaniyalari raqobatbardoshligini oshirishda marketing strategiyalaridan foydalanish yo'nalishlari	962
Baxrombek Bobojonov	
“Hududlarda sug'urtaga bo'lgan talabning ekonometrik tahlili” bekberganova mohira ravshonbekovna	967
O'zbekiston Milliy universiteti	
O'zbekiston va xalqaro amaliyotda raqamli marketing vositalaridan foydalanish: muammolar va yechimlar	973
Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi	

O'ZBEKISTON VA XALQARO AMALIYOTDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
marketing kafedrası, tayanch doktoranti

Email: uzakova.dilnozaa98@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonda raqamli marketing vositalaridan foydalanish jarayonida uchrayotgan muammolarni o'rganadi hamda ularni xalqaro tajribalar bilan solishtiradi. Tadqiqotning asosiy maqsadi — bu vositalarning biznes o'sishini rag'batlantirishdagi samaradorligini baholash va mahalliy kompaniyalar duch kelayotgan to'siqlarni aniqlashdir. Tadqiqot nazariy tahlil hamda soha mutaxassislari bilan o'tkazilgan intervyular orqali olingan empirik ma'lumotlarga asoslanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalqaro bizneslar raqamli marketing vositalaridan samarali foydalanib, keng auditoriyani jalb qilmoqda. O'zbekistondagi kompaniyalar esa texnologik infratuzilma, raqamli savodxonlik va resurslar cheklanganligi kabi muammolar bilan yuzma-yuz kelmoqdalar. Tadqiqot yakunida mazkur muammolarni bartaraf etish uchun aniq va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli marketing, marketing vositalari, biznes o'sishi, infratuzilma, resurslar, mahalliy kompaniyalar.

Abstract: This article examines the challenges faced by companies in Uzbekistan in utilizing digital marketing tools and compares them with international practices. The main aim of the research is to assess the effectiveness of these tools in driving business growth and identify the barriers encountered by local companies. The study is based on theoretical analysis and empirical data obtained through interviews with industry experts. The results show that while international businesses effectively use digital marketing tools to engage a wide audience, companies in Uzbekistan face challenges such as technological infrastructure, digital literacy, and resource limitations. The study provides recommendations for addressing these issues.

Key words: digital marketing, marketing tools, business growth, infrastructure, resources, local companies.

Аннотация: Настоящая статья изучает проблемы, с которыми сталкиваются компании в Узбекистане при использовании цифровых маркетинговых инструментов, и сопоставляет их с международным опытом. Основная цель исследования — оценить эффективность этих инструментов в стимулировании роста бизнеса и выявить препятствия, с которыми сталкиваются местные компании. Исследование основано на теоретическом анализе и эмпирических данных, полученных через интервью с отраслевыми специалистами. Результаты исследования показывают, что международные компании эффективно используют цифровые маркетинговые инструменты для привлечения широкой аудитории, в то время как узбекистанские компании сталкиваются с проблемами, связанными с технологической инфраструктурой, цифровой грамотностью и ограниченными ресурсами. Исследование предоставляет рекомендации по решению этих проблем.

Ключевые слова: цифровой маркетинг, маркетинговые инструменты, рост бизнеса, инфраструктура, ресурсы, местные компании.

KIRISH

Dunyo bo'ylab raqamli marketing vositalari bizneslarning o'sishi va raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynamoqda. O'zbekistonda ham raqamli marketing vositalaridan foydalanishning ahamiyati ortib bormoqda, biroq ko'plab kompaniyalar ularni samarali joriy etish jarayonida muayyan qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Ushbu maqola O'zbekistonning raqamli marketing bozorini tahlil qiladi hamda xalqaro tajribalar bilan taqqoslaydi, shu bilan birga mavjud asosiy muammolarni aniqlaydi.

Raqamli marketing vositalaridan foydalanish, ayniqsa rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Bu boradagi ilmiy-tadqiqotlar bir necha asosiy yo'nalishlarga bo'linadi. Jumladan, texnologik infratuzilmani rivojlantirish, raqamli savodxonlikni oshirish va korxonalarni raqamli marketingga moslashtirish jarayonidagi to'siqlarni bartaraf etish masalalari ustuvor yo'nalishlardan hisoblanadi. Ushbu maqola O'zbekistondagi amaliy tajribalarni xalqaro yondashuvlar bilan solishtirib, mavjud muammolarni aniqlaydi va ularga qarshi samarali strategiyalarni taklif etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bir qator tadqiqotlarda raqamli marketing vositalarining global biznes rivojlanishidagi o'rni alohida ta'kidlangan (Chaffey, 2015)¹. Tadqiqotchilar raqamli marketingni an'anaviy marketingga nisbatan samaraliroq va tejamkorroq deb baholashmoqda. Raqamli vositalar mijozlar bilan bevosita muloqot qilish, reklama jarayonlarini tashkil etish va brendni ilgari surishda keng imkoniyatlar yaratadi (Kotler, 2016)². O'zbekistondagi ko'plab biznes subyektlari hali ham yuqori tezlikdagi internet, zamonaviy texnologik vositalar va ilg'or raqamli platformalarga to'liq kirish imkoniyatiga ega emas. Bu esa raqamli marketing vositalaridan samarali foydalanishni sezilarli darajada qiyinlashtiradi (Jarvinen, 2017)³. Shu bilan birga, bu sohani rivojlantirish uchun zarur bo'lgan malakali mutaxassislar soni yetarli emasligi kuzatilmoqda. Bu holat raqamli savodxonlik darajasini oshirish zaruratini yuzaga keltiradi (Cakmak, 2020)⁴.

Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda raqamli marketingni samarali joriy etishda texnologik infratuzilma, malakali kadrlar va davlat tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlov muhim o'rin tutadi. Masalan, AQSh va Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida raqamli marketing uchun yaratilgan huquqiy va texnologik muhit raqamli biznesning kengayishiga sezilarli turtki bermoqda (Lipsman, 2019)⁵. Ushbu mamlakatlarda raqamli marketing strategiyalari zamonaviy raqamli vositalar va onlayn platformalar orqali amalga oshiriladi, bu esa kompaniyalarga global bozorda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkonini beradi. Raqamli marketingning rivojlanishida davlat tomonidan ko'rsatiladigan rag'batlantiruvchi chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, raqamli iqtisodiyotga oid siyosatlarini ishlab chiqish, raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlash va tadbirkorlik subyektlariga moliyaviy imtiyozlar ajratish — muvaffaqiyatli raqamli marketing siyosatining tarkibiy qismlaridir. Xalqaro amaliyotda bunday siyosatlarining samaradorligi biznes subyektlariga raqamli marketingni joriy etish uchun zarur resurslarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi (Tuten, 2017)⁶.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishida analitik taqqoslash, guruhlash usullari, mantiqiy va taqqoslama tahlil metodlari, shuningdek, mavzuga oid xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqot ishlaridan keng foydalanilgan.

Tahlil va natijalar

O'zbekiston va xalqaro amaliyotda raqamli marketing vositalaridan foydalanish hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish, o'zaro munosabatlarni takomillashtirish usullari asosida namoyon bo'lmoqda. Xalqaro bozorlarda raqamli marketing jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda, chunki biznes subyektlari kuchli texnologik infratuzilma va yetarli darajadagi malakali mutaxassislar bilan ta'minlangan (1-rasm).

Mazkur muammolar xalqaro bozorlarda raqamli marketing vositalaridan samarali foydalanish tajribasi bilan taqqoslanadi. U yerda biznes subyektlari kengaytirilgan infratuzilma va malakali mutaxassislar yordamida raqamli marketingni muvaffaqiyatli amalga oshirmoqda. Ledokol Group 2024-yilda O'zbekistonning media bozorida 30 foizlik o'sish kuzatilishini prognoz qilmoqda. IMS ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda televideniye reklamasi uchun 850 milliard so'm (67,6 million dollar) miqdorida sarmoya yo'naltirilgan. Ushbu o'sish reklama narxlarining 40 foizga oshgani hamda reklama beruvchilarning faoliyati ortgani bilan izohlanadi⁷ (2-rasm).

1 Chaffey, D. Digital Marketing: Strategy, implementation, and practice. Pearson education, 2015 year 45-72.

2 Kotler, P. Marketing Management. Pearson, 2016 year 80-105

3 Jarvinen, J. The Impact of Digital Marketing on Business Growth. Journal of Digital Marketing Research, 2017 year 15(3), 45-58

4 Cakmak, O. Digital Literacy and its Importance in Business. Business and Technology Review, 2020 year 10(2), 132

5 Lipsman, A. Global Trends in Digital Marketing: Lessons from the U.S. and Europe. Digital Marketing Review, 2019 year, 23(4), 77-90.

6 Tuten, T. (2017). Social Media Marketing. SAGE Publications, 2017 year, 200-220

7 <https://daryo.uz/en/2024/03/25/uzbekistans-media-market-to-grow-by-30-in-2024>

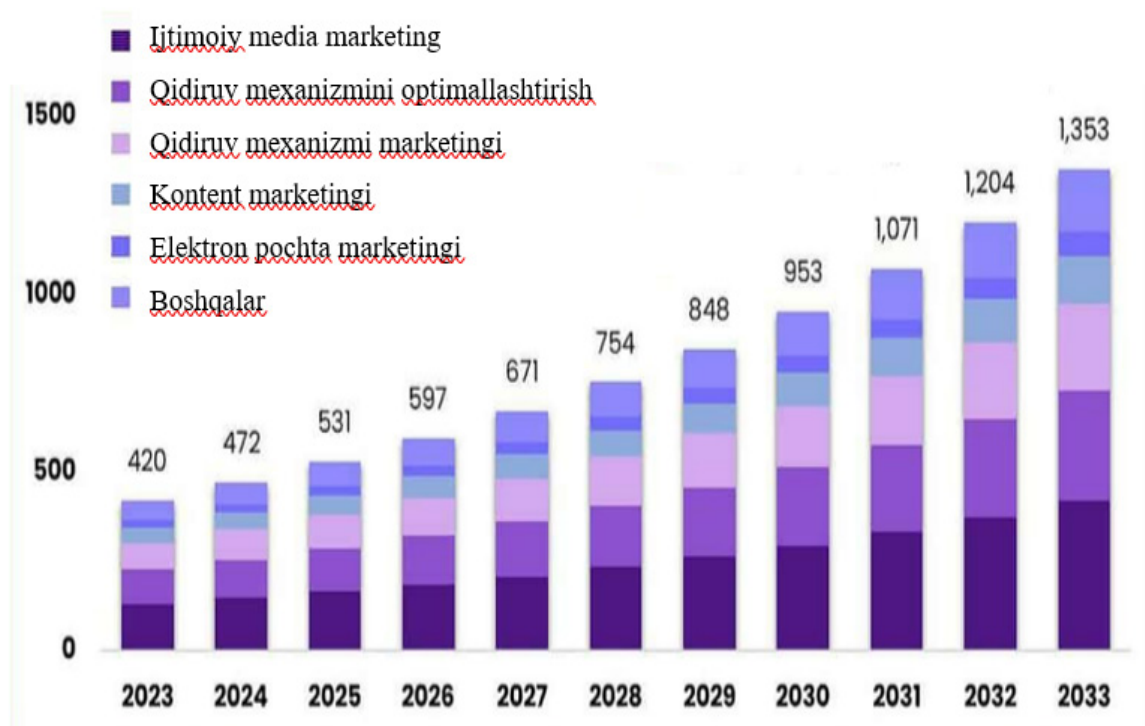

marketing va brend strategiyasi, raqamli marketing strategiyasi, ma'lumotlar va tahliliy tushunchalar, kontent marketing strategiyasi kabi yo'nalishlarda korxonalar, asosan, boshlang'ich yoki boshqarish bosqichida turibdi. Bu esa ushbu sohalarida raqamli marketing yetukligining yetarli emasligini anglatadi.

Ayniqsa, raqamli xabarlar va raqamli tajriba kabi yo'nalishlarda bu kamchiliklar yanada yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Shu bilan birga, ba'zi kompaniyalar kontent marketing strategiyasi yoki raqamli media sohasida o'z strategiyalarini aniqlashtirgan, biroq ular hali samaradorlikni to'liq o'lchash yoki optimallashtirish bosqichiga o'ta olmagan. Bu esa ularning raqamli marketingda o'zgarish kiritishga tayyorligini va samaradorlikka erishish istagini anglatadi.

Marketing va brend strategiyasi, raqamli marketing strategiyasi, raqamli media kabi sohalarida kompaniyalar allaqachon strategiyalarining samaradorligini o'lchay boshlagan. Bu esa amaldagi marketing faoliyatlarini tahlil qilishga va uni takomillashtirishga bo'lgan e'tibor kuchayganini ko'rsatadi. Xususan, raqamli tajriba va raqamli xabarlar sohalarida kompaniyalar strategiyalarini rivojlantirish va optimallashtirishga faol harakat qilmoqda. Bu esa raqamli marketingga nisbatan yangi yondashuvlarning kirib kelayotganidan dalolat beradi va innovatsiyalarni joriy etishga tayyorlikni anglatadi.

Umuman olganda, kompaniyalar raqamli marketing strategiyalarini yanada samarali qilishga intilmoqda. Biroq ayrim yo'nalishlarda ular hali ham boshlang'ich yoki boshqarish bosqichida qolmoqda. Bu esa nafaqat mavjud qiyinchiliklarni, balki ulkan rivojlanish imkoniyatlarini ham namoyon qiladi. Shu bois, kompaniyalar raqamli marketingni takomillashtirish va optimallashtirish borasidagi sa'y-harakatlarini davom ettirmoqda (3-rasm).

3-rasm. Raqamli marketing bozori (hajmi, raqamli kanallar bo'yicha, 2024-2033(USD million))¹⁰

Dunyo bo'yicha raqamli marketing bozori hajmi 2033-yilda taxminan 1 310,3 milliard AQSh dollariga yetishi kutilmoqda. Bozordagi eng yirik segment sifatida qidiruv reklamalari ajralib turadi — ularning umumiy hajmi 202,4 milliard dollarni tashkil etmoqda. AQSh global miqyosda reklama xarajatlari bo'yicha yetakchi o'rinda turib, reklama uchun 232,7 milliard dollar sarflamoqda. Raqamli marketing bozori yillik o'rtacha 17 foiz o'sish sur'atiga ega. Biroq 2021–2026-yillar oralig'ida o'sish sur'atida 6 foizga kamayish prognoz qilinmoqda. Facebook va Google to'langan reklama yo'nalishida investitsiyalarning eng yuqori darajadagi qaytish koeffitsiyentiga (ROI) ega bo'lgan platformalar sifatida ajralib turadi.¹¹

¹⁰ <https://scoop.market.us/digital-marketing-statistics/>

¹¹ <https://scoop.market.us/digital-marketing-statistics/>

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli marketing O'zbekistonda biznes o'sishini qo'llab-quvvatlashda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq texnologik cheklavlar va past raqamli savodxonlik darajasining cheklanganligi kabi bir qator to'siqlar mavjud. Ushbu tadqiqotda mazkur muammolarni hal qilishga qaratilgan strategiyalar taklif etiladi. Bu esa O'zbekistonda raqamli marketing tizimini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Raqamli marketingning rivojlanishi va joriy etilishi uchun texnologik infratuzilmani takomillashtirish, raqamli savodxonlikni oshirish hamda davlat tomonidan beriladigan qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tajribalar bu jarayonni jadallashtirishga yordam berishi mumkin, biroq buning uchun mavjud muammolar tizimli ravishda hal etilishi zarur. Shu sababli, O'zbekistonda raqamli marketingni muvaffaqiyatli joriy etish uchun yuqoridagi masalalarni yechish muhim hisoblanadi.

Tadqiqot doirasida bir qator amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Avvalo, texnologik infratuzilmani rivojlantirish lozim. O'zbekistonda raqamli marketingni samarali amalga oshirish uchun yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy raqamli vositalarga keng kirish imkonini yaratish talab etiladi. Ayni paytda ko'plab hududlarda internet tezligi va texnologik imkoniyatlar cheklangan bo'lib, bu kompaniyalar uchun onlayn reklama va mijozlar bilan muloqotda muammolar tug'dirmoqda. Infratuzilmani rivojlantirish uchun internet tarmog'ini kengaytirish, fiber-optik liniyalarni joriy etish va mobil internet tezligini oshirish zarur. Shu bilan birga, bizneslar uchun CRM tizimlari, onlayn reklama xizmatlari va elektron tijorat platformalari kabi raqamli vositalarga qulay kirish imkoniyatini ta'minlash muhim. Bu esa raqamli marketingdan kengroq foydalanish imkonini yaratadi va kompaniyalarni xalqaro bozorlarda raqobatbardosh qiladi.

Bundan tashqari, raqamli marketing vositalarini samarali qo'llash uchun malakali kadrlarni tayyorlash muhim o'rin tutadi. O'zbekistonda raqamli marketing bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini universitetlar va professional kurslar doirasida ishlab chiqish zarur. Bu dasturlar marketing sohasidagi mutaxassislarning zamonaviy raqamli vositalar va platformalardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ta'lim dasturlarida raqamli marketingning asosiy yo'nalishlari — SEO (Search Engine Optimization), SMM (Social Media Marketing), email marketing, onlayn reklama va raqamli analitika kabi fanlar qamrab olinishi kerak. Amaliyotga yo'naltirilgan darslar orqali talabalar va mutaxassislar real sharoitlarda onlayn vositalarni qo'llash tajribasini o'rttirishlari lozim. Bundan tashqari, ta'lim tizimi raqamli marketingning o'zgaruvchan tabiati va texnologik yangiliklariga moslashuvchan bo'lishi kerak. Dasturlarni ishlab chiqishda xalqaro standartlar va ilg'or amaliyotlar asos qilib olinishi lozim.

Raqamli marketingni rivojlantirishda davlatning qo'llab-quvvatlashi ham katta ahamiyatga ega. Raqamli vositalardan foydalanayotgan kompaniyalar uchun soliq imtiyozlari, grantlar yoki subsidiya mexanizmlarini joriy etish orqali davlat raqamli transformatsiyani jadallashtirishi mumkin. Masalan, raqamli marketing xarajatlarini soliqdan chiqarish, kompaniyalarga innovatsion loyihalar uchun grantlar ajratish bizneslarni bu yo'nalishga sarmoya kiritishga undaydi. Shu bilan birga, raqamli marketing bo'yicha o'quv dasturlarini davlat byudjeti hisobidan moliyalashtirish va yangi texnologiyalarni joriy etishda imtiyozli kreditlar ajratish ham dolzarbdir. Bunday choralar korxonalarni raqamli marketingni faol qo'llashga undaydi va ularning bozor raqobatbardoshligini oshiradi. Davlatning faol siyosati raqamli iqtisodiyot rivojiga xizmat qiladi va milliy biznes subyektlarini global bozorga olib chiqishda muhim omil sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Chaffey, D. Digital Marketing: Strategy, implementation, and practice. Pearson education, 2015 year 45-72.
2. Kotler, P. Marketing Management. Pearson, 2016 year 80-105.
3. Tuten, T. (2017). Social Media Marketing. SAGE Publications, 2017 year, 200-220.
4. Jarvinen, J. The Impact of Digital Marketing on Business Growth. Journal of Digital Marketing Research, 2017 year 15(3), 45-58.
5. Lipsman, A. Global Trends in Digital Marketing: Lessons from the U.S. and Europe. Digital Marketing Review, 2019 year, 23(4), 77-90.
6. Cakmak, O. Digital Literacy and its Importance in Business. Business and Technology Review, 2020 year 10(2), 132-145.
7. Ergashev, I. Raqamli marketing asoslari: Konsepsiyalar va amaliyot. Tashkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi, 2020.
8. Mirzayeva, D. Raqamli marketing va uning biznesdagi o'rni. Toshkent, O'zbekiston, 2021.
9. www.stat.uz
10. scoop.market.us/digital-marketing-statistics/
11. uzbekistans-media-market-to-grow-by-30-in-2024
12. digital-marketing-strategy/digital-marketing-trends-2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>